

GIÁ BÁN	
ĐƠN-ĐỊA	ĐƠN-QUỐC
Hết năm 1934	1.00
Sáu tháng 1.00	1.00
Ba tháng 1.00	1.00

Sau báo phải trả tiền trước.
Theo và muốn gửi cho B.
TRẦN-DINH-PHIÊN. - Ai đang
quản lý, vào phòng, xin thương
lượng trước.

TIẾNG-DÂN

La Voix du Peuple

MỠI TUẦN XUẤT-BẢN ĐẠI KỶ: THỨ TƯ VÀ THỨ BAY

ALO-QUAN

ĐIỂM, ĐƯỜNG, ĐANG-ĐI, ĐI
ĐANG-CHUYỂN, ĐI, ĐI ĐI
ĐI, ĐI, ĐI, ĐI, ĐI, ĐI, ĐI, ĐI

Tuổi học không
phải tuổi chơi.

CÙNG LÀ CÁCH ÂU-HÓA CỦA NGƯỜI NHẬT

(Một lệnh cấm đối với
học sinh)

Cộng là Âu hóa như các nước
phương Đông, từ lúc văn hóa Tây
phương truyền sang, mà người
Nhật có cách đặc biệt, là chỉ chọn
lấy lấy dần dần từ từ để bỏ chỗ
chưa của mình, mà không hề theo
mà, thấy người Tây làm gì thì
nhắm mắt bắt chước như ai (trước
kia T. D. đã có một bài nói về
việc này). Dưới đây là một việc
chưa cho người ta biết:

Ngày 1 tháng 10 năm ngoái, Nhật-
liên Đông-kinh có đăng cái tin: Báo-
an-bộ cảnh thị sảnh, hiện thấy học
sinh học mà không học, không chăm
việc học mà phần đông thường hay
ra vào quán cà-phê, nhà
hàng rượu, trường khiêu vũ và các
câu lạc bộ, xiếc v.v... Bộ ấy
nhận rằng học sinh đương tuổi
thành niên mà ham vui nhác học
như thế là không hợp, nên có ra
chính trị cho các trường học ở các
đó thì, báo phải chú ý ra dạy.
Đưa ấy được các phương diện tăng
cường, hiện đã ra lệnh hành lệnh
cấm:

Phải là học sinh, nhất là cấm
chỉ không được ra vào nơi các
tiệc ăn uống, tiệc tiệc và các
trường sở chơi hát v.v... Vấn đề
lĩnh đã có thông điệp truyền khắp
các trường học, các đó thị và cả
các nhà đình nghiệp.

Hiện ở Đông-kinh và các đó thị
khác, trước của mấy tiệm cà phê,
mấy trường khiêu vũ v.v. đều
có treo tấm bảng trên có chữ mấy
chữ to tướng:

Xin tha: không cho vào
học sinh (恕不招待學生).

Thế là anh em học sinh Phú
Tang, có Âu hóa cái gì thì hóa,
chứ không có cá phi hóa, không
vô hóa v.v. và cả trường lẫn điểm
học v.v...

Cả một sự trên, thấy rằng người
Nhật học Âu Tây mà họ thấy đều
giống hai là trả bộ này. Vậy mà
họ vẫn cường thịnh; nào có phải
cái gì cũng lớn Âu Mỹ làm thành
thần dân!

Thư Tự Dân

Sau cuộc quốc dân đấu phiếu ở Tát nhĩ

Paris, 17 Janvier. - Hội đồng ngoại giao
Hàng-nghị-viện sẽ nghiên cứu các vấn đề
do cuộc quốc dân đấu phiếu ở Tát nhĩ
ra, Hội đồng ấy đã nghe ông Pribourg bày
giải về bản phần của Quốc liên và Pháp
đối với vấn đề các cuộc bầu cử ở Tát nhĩ.
Quan báo Pháp có đăng một đạo chỉ dụ
đặt đường quan thuế ở biên giới Pháp -
Tát-nhĩ. Đường quan thuế ấy trước kia ở
biên giới Đức - Tát nhĩ.

Sarrelbruch, 17 Janvier. - Hội đồng Chính
phủ được tin của người Pháp mới đến
hôm qua, nhiều người dân ở Tát nhĩ
C-ottagen sự thay trên sang đất Pháp
Simmerath. Khi họ trở về Tát nhĩ thì
có 5 người dân sang bên các phía bên
sang vào họ, nhưng không biết quá gì
liên Pháp đã trả các bắt được nhiều bị bắt
ở đất Pháp.

Sarrelbruch, 19 Janvier. - Vì sự dân ở
230 người dân ở các đó thị. Người ta
có biết hai người sang đến vào đất Pháp
mà không biết tên hai người dân là Tát-nhĩ
v.v. Có mấy vụ dân tịch Pháp là Tát-nhĩ
v.v. dân Pháp, chính phủ có ra lệnh và
trả định nơi ở cho họ.

(Xem tiếp trang 3)

CHUYỆN ĐỜI

Cái gì sao cũng mau cũ quá!

Phần đông hay phê phán ngày nay là cái
đời mới, trăm cái mới, ngàn cái mới, (thế
hàng háo sa số cái mới) Nhưng-Mai (thực
lòng cũng công nhận sự mới đó, mà cũng
ham chuộng như ai, ham chuộng một
cách rất sẵn đến đến có người trong họ
đang thời với mình đã già cho cái họ
hiện « quá mới ».

Nhưng có khác một điều riêng về chỗ
quan sát của Chúng-mai tôi, là cái mới
mà cũ. Mà cái cũ thì dần dần mới xuất
hiện một lần mà nhìn lại, cũng chẳng
khác những cái xuất hiện đời đầu cũ!

Thì bà con thử nghiệm xem: cái cũ
kia bị một trận lại mà nhập làm mới, mới
chưa hôm qua, nào có khác gì những cái
hàng trước mấy chục (thế kỷ); cũng chỉ
lần chày rảo một giờ trước đây, với đồng
cũ chày trước đời ta hay là cũng chẳng
khác gì. Suy cái lý, chúng ta phải phục của
trên đời chẳng có gì mới. « của nhà triết học
này; mà ai đã ham mới, cần như là mới làm
con mới mà ngó vào đường tương lai kia.
vì bao nhiêu cái mới, nó vẫn chờ chúng ta
ở đường sau, mà những cái chúng ta
hiện đương trước, đương tại hiện tại, đó
đều là thứ mà cũ, mà cũ này trong
giấy phút con mắt ta vừa thấy!

— Bức nói trên tuy khó hiểu quá!
— Vậy tôi xin nói hiện tượng chung vào
thực tế: nghĩ làm báo ở xu ta của mới
không?

— Rồi, đã nhà người nghe có động
mà sinh chán.

— Dân-bà còn là việc mới không?

— Cũng cũ rồi, chính tôi đã nghe trong
bên nhà tôi có người nói: thế làm nghề
giấy phút làm nghề cũ.

— Học Tây kiếm bằng cấp bằng kia, còn
ta chuyên môn nghề v.v.

— Chán gì người ta mới bằng mà
vấn (thời) nghiệp, còn mới gì nữa!

— Thời, ở sự mới chuyện, đã thấy cái
mới mà cũ kia, sự ra trước đến cũng thế.
một cái thì ra, về nhà chúng ta đi đến
hôm qua, người ta gọi là tân hóa, chứ
sông hôm nay không khác gì mấy chục
trước. Cái mới mà cũ là vậy đó, bà con
có nói chuyện mới, làm chuyện mới xin
ngắm vào đường tương lai kia.

Chúng-mai

AN KÝ CÙNG CHẠP MÀ MÀ BỊ VU LA QUẢN TỰ!

Thờ phụng tổ tiên, là một sự tín
ngưỡng của dân tộc Việt Nam, mà
pháp luật cũng không cấm. Vậy mà
ở cái đời mới này, có kẻ kìm
chặn thừa chấp, vu hãm cho
người bị vu.

Ông Bạch quang Ban người làng Chánh
Lộ (Quảng-ngãi), ngày 12/1/35 đi
bà kị từ tiền tại nhà thờ ở làng
quán Mỹ Thạnh (Tư nghĩa), nhận
đặt lập mộ, con cháu nội ngoại về
đông, trong đó có tên ông Ngọc Co
(cháu ngoại ông làng Mỹ Thạnh,
trước có can án đây đi Bà Nà đã
được tha). Lễ cúng xong, ăn uống
rồi tan về, chứ không có việc gì.
Vậy mà có kẻ như sự chấp giữ ấy,
đặt chuyện đến mạch cùng quan
Tòa Liêm Phòng rằng: Bạch
quang Ba, Bạch nguyên Đảng
(Bạch nguyên Đảng hôm nay không
đến ăn cỗ) và Tôn ngọc Co quản
tự. Ngày 14/1/35, ba người này bị đòi
đến tòa xét. Nhưng quan chánh
rõ là chuyện vu, nên nghĩ bởi
quan loa rồi tới 15-1 tha cho về.

Hà vĩa!

P. V.

Cùng các cô-dòng
HUYỀN-THỐC-KHÁNG CÔNG TY
Ông nào chưa lãnh sổ tiền tới 2
năm đến, xin cắt 2 cái biên nhận
năm thứ 1 và năm thứ 2 trong tờ cổ
phiếu mà gửi lại Hội sở Công ty
sẽ phát ngay.

H. T. K. C. T.

SAU KHINHẬT-BÀN TUYÊN-BỐ PHÉ BÒ HẢI-QUÂN ĐIỀU-ƯỚC

Một việc quan hệ lớn lao, toàn thể
giới đều chú ý là cuộc đàm phán hải
quân kéo dài mấy tháng, mà rút cục
ngày 30-12-35, Nhật bản công nhận
tuyên bố Hải quân Hoa-hải quân.

Bởi thế bước sang đầu năm 1935
nay, dư luận thế giới đều nhận việc
ấy là quan trọng mà nảy ra câu hỏi:
Sau Nhật phớt Hải quân Hoa-hải quân
đến, cuộc đàm phán thế giới sẽ ra sao?

Nhật. - Đại sứ Nhật Trại-đông,
khi đưa thông cáo vào đến Quốc vụ
khánh Mỹ, có nói: « Điều ước Hải
quân hiện thời bất bình đẳng, không
thích hợp với sự an toàn về
mặt quốc phòng của Nhật bản, và
có lẽ dẫn đến danh vọng quốc gia,
nên Nhật bản cần phải bỏ điều ước
ấy, song Nhật bản sẵn lòng cùng các
nước hiệp tác, lập một công ước
mới... »

Đã làm người Nhật thế nào,
thế giới đều rõ, đây là việc đầu cơ
này có khác.
Mỹ. - Mỹ đối với tờ thông cáo
ấy, không lấy ý kinh dị, song với
thương này vào quan phương
và cao giọng rất sẵn. Họ nói: Người
Nhật làm thế là đã phá cuộc hòa
binh ở Thái bình dương, sự Hải
quân mới ra đời không có sự tạo
hầm cạnh tranh, cái đó ngầm theo
công cuộc tạo hầm cạnh tranh của
Nhật mà đoán định, còn Mỹ thì
không đòi thái độ duy trì hòa bình
như trước.

Anh. - Dư luận Anh thì lấy làm
chật vờ, cho rằng bao nhiêu công
cực quốc gia, nhân việc phớt này
mà thành ra chuyện « bành vạc ».
Nhưng nước Anh gắng sức kể lỵ
càng lập một hiệp định mới, để
thay cho Hải quân trước.

Khách Quan thuế t

Ở TÍCH - LAN

bệnh nhiệt chết dữ quá!
ở đảo Tích-lan (Ceylan, một hòn đảo Ấn
Độ), gần đây có dịch bệnh nhiệt, người
chết rất nhiều, chỉ miền Khất-gi-lê mà
chết đến 3000 người, còn người bệnh
đương nằm nhà thương có trên 1000 người.
Chính phủ đã chỉ một khoản 50 vạn
đồng về công cuộc trừ dịch.

Lại chuyện xét thuốc bắt phạt

Tại huyện Hoài An (Bình định),
năm nay quan địa phương
có hội là đồng lý và dân,
biên rằng những người trồng thuốc,
phải tới sự Thương chánh chịu
thuế mới được đem bán. Cha con
Đặng May và Đặng Long ở làng Giao
trị, làng Vân sơn, có trồng được
500 cây thuốc, mới vừa đi là chưa,
xất được 3 lếp, ước mỗi lếp độ 1
kilo, chưa bán, nên chưa đem trình
làm thuế. Thì 3 giờ sáng ngày 10
Janvier 1935, quan Thương chánh
Đặng sơn với người đội tới nhà mở
cửa soát tất cả, thấy có 3 lếp thuốc
về bắt phạt. Cha con Đặng May kêu
nổi vì chưa bán. Quan Thương
chánh và người đi đi về; qua ngày
sau, thấy thầy Cáo ở huyện và người
đội Thương chánh tới nhà bắt
Đặng May đi với lý hương lên sở
thương chánh. Tới nơi, quan đội phạt
49350, bằng không thì ở tù.

Thuế trồng mới xất, chưa kịp
trình mà bị bắt phạt, oan là
chứng nào! Chính phủ có thể
nổi ý chẳng? Người dân

THẾ-GIỚI THỜI BAY

Pháp. - Pháp đối với Hải quân
vẫn lấy làm bất mãn. Song không
đồng ý với Nhật về việc phớt ước
là bất kỳ điều ước nào có
quan hệ đến cuộc hòa bình chung,
thì nước Pháp không muốn đứng
xuống ra sự phớt chỉ ấy. Riêng về
địa vị Pháp đối với nước Ý có quan
hệ, nên Ý đối Hải quân bình đẳng
với Pháp, Pháp cũng không
lòng một nhà Hải quân thượng
tướng Pháp có tuyên ngôn rằng:

Lúc đánh với Hải quân trước,
Hải quân của Đức và Ý không thể
lực gì. Nay thì tình thế đổi khác,
nên phải lập một hiệp định mới
biện với tình thế hiện thời. Nhưng
không quan ngày nay cũng phải
trên nhiều, không hạn chế không
quân thì không thể định riêng
một cách Hải quân mà cho là có
hiện được.

Ý. - Dư luận Ý nói nước Ý vẫn
hiện rõ chủ trương Ý và lời giải bày
của Nhật bản, song chỉ động như
thế rồi là trái với chính sách quân
sức của nước Ý và gây ra sự nguy
hiểm quân bị cạnh tranh.
Trên là dư luận riêng từng nước,
còn về phần chung thì ai cũng nhận
Nhật bản phớt Hải quân tức là
phớt hiệp ước hòa bình ở Thái bình
dương, nhân đó mà công ước 9
nước, hiệp định 4 nước đều lần
lượt thành ra giấy bỏ, không có
hiệu lực làm đảm bảo cho cuộc hòa
binh được.

Trên sân quốc tế, bắt đầu từ
năm 1935 trở đi, lại thấy rõ rệt
thêm, chưa rõ Anh Mỹ sẽ tìm cách
đối Nhật thế nào.

Khách Quan thuế t

Xung đột nhau trong một vụ Bắt thuốc lậu ở Bồng-miêu

Buổi mai ngày 16 Janvier vừa rồi,
vụ chống người tây Thương chánh ở
Tam-kỳ (Quảng-nam) cùng hai người
lính « mặt lộ » và tên tâm lý thuê
một chiếc xe hơi đi lên sở mó vàng
Bồng-miêu để bắt thuốc lậu. Ngày
16 là ngày phát học ở Bồng-miêu,
nên người mua kẻ bán có vẻ
náo nhiệt hơn ngày thường.
Bọn bán thuốc là cho người
trong sở, thấy tây Thương
chánh, đều bỏ chạy, còn lại mấy
người cầm thuốc vừa mới mua. Nghe
như người tây Thương chánh muốn
bắt một người, các người khác lại
đội không cho bắt, vì thế mà bọn
Thương chánh và bọn các người
làm công ở Bồng-miêu có cuộc xô
xá. Nhiều người vác đá ném vào
xe hơi làm cho bể gương và hư
trần. Tên tâm lý và mấy người
lính Thương chánh cũng bị thương,
bà đầm cũng bị một viên đá, còn
người tây Thương chánh thời bỏ
chạy. Có người nói rằng người tây
Thương chánh có đưa súng ra dọa,
nhưng không bắn, nên bỏ chạy.
Việc này có lẽ còn lời thời nhiều,
vì ông chủ Bồng-miêu nói rằng
Thương chánh đến sở mà không
bắt thuốc nên lời tại Thương chánh.
Hiện nay nghe như người chủ xe
hơi đã có đơn kiện ông tây Thương
chánh vì thuốc xe đi mà làm cho
hỏng xe.

Ph. V.

Bản thông kê 17 năm ở nước Nga

Theo tờ báo ở Nga, công nghiệp
khoáng trong 17 năm do
chính phủ Lao nông tổ chức thì sự
tăng bộ về mọi phương diện rất
chóng:

1) Sức sinh sản toàn thể. - Năm
1913 chỉ được 10.257 triệu « rúp »,
(1 rouble: tiền Nga, bằng 205),
năm 1920 được 1.410 triệu « rúp »,
năm 1929 được 19.923 triệu « rúp »,
thế mà năm 1933 lên tới 40.173 triệu
« rúp ».

2) Than đá. - Năm 1917 sản
xuất mỗi tháng được 2 triệu 602.000
lên. Thế mà năm 1934 mỗi tháng
sản xuất được 7 triệu 497.000 lên.

3) Sức điện khí. - Năm 1921,
sức điện dùng mỗi tháng 26 triệu
kwh. Thế mà từ khoảng Janvier
đến Septembre 1934, sức điện
dùng đến 1.047 triệu kwh, tức 40
lần nhiều hơn.

4) Số xe hơi. - Những thứ xe
hơi, năm 1930 các nhà máy sản
xuất chỉ có 12.713 chiếc; năm 1933
sản xuất được 78.265. Thế mà chỉ
trong khoảng 10 tháng đầu năm 1934
sản xuất được 77.303 chiếc.

5) Đường sắt. - Năm 1913 số
đường sắt đo dài được 58.549 cây
số. Thế mà hiện nay có 83.900
cây số.

6) Số lần công. - Năm 1924, giá
tiền công mỗi tháng của một công
nhân được 39 « rúp » 23 « cò péc »
(kopecks); năm 1929 tăng lên 77
« rúp » 6 « cò péc »; năm 1933 tăng
127 « rúp » 17 « cò péc ». Đến năm 1934
tăng lên 137 « rúp » 52 « cò péc ».

7) Sự giáo dục. - Trong năm
1933-34 có 22 triệu (xấp xỉ dân
số ở ta) trẻ con đi học. Kỳ đầu tháng
Janvier 1934, ở các trường Cao đẳng
và trường chuyên môn có 1.155.000
trò. Tại trong nước, năm 1930, số
học sinh ở các trường Đại học và
Cao đẳng, có 1.086.000 trò. Số du
học ở ngoại quốc: tại Đức 128.000
người, tại Anh 49.000 người.

8) Số Thợ dệt. - Trước chiến phá
lao nông, trong nước chỉ có 15.000
thợ dệt dệt dệt, còn thợ
viện dệt dệt dệt dệt dệt dệt dệt dệt
Hiện nay dưới chế độ của
chính phủ Lao nông, có 35.000 thợ
viện dệt dệt, 200.000 thợ dệt
dệt, 150.000 thợ dệt dệt dệt dệt
ở các trường, và 5.000 thợ dệt dệt
khoa học dùng cho các nhà nghiên
cứu khoa học.

Xem bản thông kê trên thì sự tiến
bộ của nước Nga chứng thật. Ở ta
về kỹ nghệ, giáo dục hẳn còn đang
trong vòng ấu trĩ; về công nghiệp của
nhân công thì chẳng thấy gì tăng
thêm, thua xa nước người nhiều.

A. B.

NƯỚC BA-TY (PERSE) ĐỜI TÊN LÀ Y-LAN

Tin Cáp-nôg ty. - Ngày 21 tháng 3 tới
đây là ngày ngày-đầu nước Ba-Ty. Bấy
giờ thì ngày Ba-Ty sẽ đổi tên nước gọi
là « Y-Lan », ngoại trưởng Gia-ti-mô có
đưa tờ cho các đại biểu ngoại giao các
nước, nói rõ lý do « đổi tên nước » và
tên Ba-Ty trước trên địa lý và lịch sử,
hắn nghĩa chỉ về một tình trạng để quốc
mà thôi, nên đổi tên mới « Y-Lan » này rất
đúng thích hợp và dư luận trong nước
đều tán thành.

Nếu nước mới mà chỉ mới cái tên, nước
ở Việt ta cũng nên đổi nước Ba-Ty mà
đổi cái tên mới, hỡi Việt-nam, An-nam gì
gi, nghe nghe quá!

Hội chợ ở Huế

Hội chợ ở Huế (vào ngày
26, 27, 28, Janvier), chứng dọn
rất đẹp, ở các nơi giới hàng hóa
về bày nhiều, khách tới cũng
đông. Mấy ngày nay ở kinh
thành Huế có vẻ náo nhiệt.

Lễ khai hội chợ ngày 26-1-35,
9 giờ rưỡi có đức-Bảo-Đại,
quan Phó Toàn-quyền Châtel,
quan Khâm-sứ Graffeuil
chủ tọa. Số sản số thuế rõ.

Câu chuyện trên con đường mới Tourane-Quảng-ngãi

Lễ khánh thành và các ga, các
chợ, số báo trước đã thuật rõ, còn
về chuyện thú, xin thuật nốt cho
độc giả nghe:

1) Cái đồng Âu hóa. - Nhân thấy
đến tuần có cái đồng « cái đồng »
đeo tay, có người nói cái đồng
hiện ấy không tốt: Vì tay bên tay có
đeo bằng tay, tay là Âu hóa, song ở
ta, đồ trang là đồ trang, bằng tay
ta đeo tay, tay đeo tay, tay đeo tay,
sau hỏi một vị quan địa phương,
mới biết cái đồng cũng để ngửi tay,
vì sao đó thì sự ra đến « Công », còn
sắc vàng là quốc cấm xưa nay, như
như vậy, trên ở (hình) Quảng-ngãi có
giấy quan cấm đeo sắc vàng.

Có người nói: Nạn đồng, thế
đeo trước ngực, việc 2 chữ « dân
tôn » trên, là thông báo.

2) Mấy người Âu hóa. - Có một
lứa, phát minh và sáng tạo ở bên
tây, truyền sang ta, mà bị giá
cả thấy một điều « Âu hóa »:
Toa xe đặc biệt, là sơn chày
điện có vẻ mỹ thuật rất đẹp; trên
phòng ở giữa có chạm một « điện »
(đồng) (đồng). Chết chết, bên
phương Đông thường nên làm diêm
phốc, trong các đó dùng hoặc nhà
cửa, thường in chạm chữ « ý » (chữ
chính là chữ tượng hình v.v.). Nay trên
xe lửa có chạm chữ « ý », không phải
là « Âu hóa » sao?

3) Giá xe lửa đặc biệt. - Hiện giá
xe lửa có định cách đặc biệt từ
Tourane vào Tam kỳ là 0355 (bằng
tư), mà Tourane vào Quảng-ngãi
cũng 0355. Đường vào Quảng-ngãi
xa hơn Tam kỳ đến mấy chục cây
số, mà giá cũng đồng nhau, sự đó
người đi xa, có lẽ là đặc cách
tạm thời, mà phần nhiều hành khách
đi Tourane - Tam kỳ, lấy làm phân
nhanh.

Mấy chuyện vặt trên, cũng chuyện
có thú trên đường sắt mới.

Phóng sự

KHO CHUYỆN

Vào lúc 7 giờ tối 13-1, cả nhà ông
chánh Ngươn, chánh tổng đương thời ông
Lương-nam, xã Bình-Lâm, huyện Trấn
yên, tỉnh Yên-bay (Bắc-ly), hai người
vị trưởng đạo, nên độ 10 người hòa
vào. Về này chưa rõ có ai đến đọc
tạ sao.

Trương văn Huyền con tôi gởi thầy
diễn dương Tăng lại kỳ ở Gòn lớn kỳ
tháng Mai 1934, vào rồi đi bị tên đại hình
Satan bắt ăn thịt.

Bà Cả Nhàn, 50 tuổi, có thể
chàng với thi Nợ một câu phở ở tỉnh
Sontay (Bắc kỳ), vào rồi bị thi này đánh
đau đến đến sau thì chết.
Nguyên bà Nhàn có con thi Nợ mượn
năm 21 (còn), ngày 12-1, bà chết, thi
Nợ chỉ có và xin ăn như: Mèo có đẹp
bà Nhàn 2 cái vào bụng. Bà Nhàn sau,
bà Nhàn phải đau gút, rồi độ 11 giờ thì
chết. Bà Nhàn chết mà cuộc đời tra.
Năm ông tu mà thiệt mạng người (N.B.)

